

Strona główna>Prawodawstwo i orzecznictwo>Ustawodawstwo krajowe

Kraj ten znajduje się w okresie przejściowym z powodu planowanego wystąpienia z UE.

Uwaga: niedawno wprowadzono na tej stronie zmiany w oryginalnej wersji językowej [en](#). Strona w wybranej przez Ciebie wersji językowej jest obecnie tłumaczona przez nasze służby tłumaczeniowe.

angielski

Swipe to change

Ustawodawstwo krajowe

Szkocja

Na niniejszej stronie przedstawiono informacje na temat prawa i prawnych baz danych w Zjednoczonym Królestwie, ze szczególnym uwzględnieniem okręgu jurysdykcyjnego Szkocji.

Oficjalne tłumaczenie przeglądanej wersji językowej nie istnieje.

Tutaj znajdują Państwo tłumaczenie maszynowe tego tekstu. Ma ono charakter wyłącznie orientacyjny. Autorzy tej strony nie ponoszą odpowiedzialności za jakość tłumaczenia maszynowego.

-----polski-----bułgarskihiszpańskiczeskiduńskiniemieckiestońskigreckifrancuskichorwackiłoskiłotewskilitewski węgierskimaltańskiniderlandzkiportugalskirumuńskisłowackisłoweńskifińskiszwedzki

Źródła prawa

Głównymi źródłami prawa Zjednoczonego Królestwa w okręgu jurysdykcyjnym Szkocji są:

ustawodawstwo pierwotne w formie **ustaw przyjmowanych przez parlament Zjednoczonego Królestwa** i **ustaw przyjmowanych przez parlament Szkocji**; **prawo Unii Europejskiej**;

ustawodawstwo wtórne (lub ustawodawstwo pochodne) w formie **rozporządzeń** (*Statutory Instruments*) **lub rozporządzeń szkockich** (*Scottish Statutory Instruments*); niektóre inne akty ustawodawstwa wtórnego mogą być wydawane jako **zarządzenia** (*Administrative Orders*);

common law (prawo precedensowe) rozwijane poprzez orzeczenia sądowe.

Rodzaje instrumentów prawnych – opis

Ustawodawstwo pierwotne, czyli **ustawy parlamentarne** (*Acts of Parliament*), przyjmuje parlament Zjednoczonego Królestwa w Londynie, przy czym może ono obowiązywać w całym Zjednoczonym Królestwie lub w jakiegokolwiek jego części. Parlament Zjednoczonego Królestwa zatwierdził również **dewolucję kompetencji ustawodawczych** na rzecz regionalnych parlamentów i zgromadzeń, wskutek czego mogą one przyjmować przepisy ustawodawstwa pierwotnego obejmujące ograniczony zakres zagadnień i obowiązujące na obszarze ich właściwości. Inne akty ustawodawstwa pierwotnego mogą być wydawane przez monarchę na mocy prerogatywy w różnych formach, takich jak rozporządzenia królewskie (*Orders in Council*), proklamacje, nakazy królewskie (*royal warrants*), instrukcje królewskie (*royal instructions*), rozporządzenia oraz dokumenty nadania praw (*letters patent*).

Ustawodawstwo wtórne przyjmowane jest na mocy kompetencji nadanych przez Jej Królewską Mość w obrębie prywatnej rady (*Her Majesty in Council*) lub na mocy jej rozporządzenia, przez ministrów, departamenty (ministerstwa), ministrów Szkocji lub inny organ lub osobę. Jest również nazywane **ustawodawstwem delegowanym lub wtórnym**, a ustawa nadająca to uprawnienie nazywana jest ustawą umocowującą, nadającą uprawnienia lub ustawą „macierzystą” (*parent Act*). Akty ustawodawstwa wtórnego mogą nosić różne tytuły (takie jak: *orders in Council*, *regulations* lub *rules*), przy czym są zwane zbiorczo rozporządzeniami (*Statutory Instruments*) lub rozporządzeniami szkockimi (*Scottish Statutory Instruments*).

Na mocy **ustawy o Szkocji z 1998 r.** (Scotland Act 1998) utworzono parlament szkocki z siedzibą w Edynburgu i przekazano mu uprawnienia. W ten sposób (po przeprowadzeniu referendum) przywrócono Szkocji oddzielny parlament, który utraciła ona z chwilą zawarcia unii z Anglią i Walią w 1707 r. Jako że Szkocja pozostaje częścią Zjednoczonego Królestwa, parlament Zjednoczonego Królestwa jest jednak nadal władny stanowić prawo w niektórych dziedzinach. Ustawodawstwo pierwotne może być przyjmowane przez szkocki parlament w dziedzinach przekazanych mu na mocy ustawy o Szkocji z 1998 r. (oraz ustawy o Szkocji z 2012 r.). Dziedziny te obejmują zdrowie, oświatę, władze lokalne, działalność w zakresie opieki społecznej, gospodarkę mieszkaniową, zagospodarowanie przestrzenne, turystykę i rozwój gospodarczy, niektóre aspekty transportu, obszar sprawiedliwości, wolności i bezpieczeństwa, w tym większość aspektów prawa prywatnego i karnego, policję i straż pożarną, wiele zagadnień z obszaru ochrony środowiska, rolnictwo i rybołówstwo, sport i sztukę, jak również wykonywanie zobowiązań międzynarodowych w obszarach, w których nastąpiło przekazanie kompetencji. Na mocy ustawy o Szkocji z 2012 r. rozszerzono uprawnienia uzyskane na zasadzie dewolucji w dziedzinach dotyczących pewnych kwestii podatkowych. Ministrowie szkoccy w ramach uprawnień przekazanych im przez ustawy parlamentu Zjednoczonego Królestwa lub ustawy parlamentu Szkocji mogą również wydawać rozporządzenia szkockie (*Scottish Statutory Instruments*).

Uprawnienia do zawierania **traktatów międzynarodowych** w imieniu Zjednoczonego Królestwa należą do Korony, tj. monarchy działającego na mocy prerogatyw królewskich zgodnie z zaleceniem rządu Zjednoczonego Królestwa. Parlament Zjednoczonego Królestwa nie odgrywa formalnej roli w zawieraniu traktatów, jednakże w przypadku gdy traktat wymaga wprowadzenia zmian do ustawodawstwa Zjednoczonego Królestwa lub przyznania środków publicznych, parlament głasze nad tą kwestią w trybie zwykłym. Wszystkie traktaty UE wymagają odpowiedniego aktu prawnego, by można było je wdrożyć w Zjednoczonym Królestwie, podlegają zatem kontroli parlamentarnej. Po wejściu w życie brytyjskiej ustawy o reformie konstytucyjnej i sprawowaniu rządów z 2010 r. (Constitutional Reform and Governance Act 2010) ratyfikacja traktatu będzie możliwa dopiero po: a) przedłożeniu najpierw kopii traktatu parlamentowi przez ministra Korony, b) opublikowaniu traktatu oraz c) upływie okresu 21 dni sesyjnych, przy czym przez okres ten żadna z izb parlamentu nie opowie się przeciwko ratyfikacji traktatu.

Hierarchia norm

Sądy są głównym organem, który rozstrzyga sprawy dotyczące sprzeczności pomiędzy różnymi źródłami prawa. Sądy mogą również rozstrzygać spory dotyczące wykładni ustawodawstwa. Jednakże w związku z tym, że Zjednoczone Królestwo nie posiada „pisanej konstytucji”, nie istnieje możliwość zakwestionowania ustawy parlamentu przed sądem ze względu na jej sprzeczność z konstytucją. Zgodnie z **konstytucyjną doktryną „suwerenności parlamentarnej”** parlament Zjednoczonego Królestwa jest najwyższym organem władzy ustawodawczej, w takim znaczeniu, że może przyjmować i uchylać wszelkie akty prawne oraz że żaden inny organ nie może uchylić ani zakwestionować ważności ustawy parlamentarnej.

Jednakże doktryna suwerenności parlamentarnej jest ograniczona przez członkostwo Zjednoczonego Królestwa w Unii Europejskiej. Na mocy ustawy o Wspólnotach Europejskich (European Communities Act) z 1972 r., **prawo Unii Europejskiej** stanowi część prawa Anglii i Walii (oraz Szkocji i Irlandii Północnej). Ustawodawstwo krajowe należy poddawać wykładni w taki sposób, by zawsze – gdy to możliwe – było ono zgodne z prawem UE. Ustawa z 1998 r. o prawach człowieka (Human Rights Act 1998), która włączyła europejską konwencję praw człowieka do prawa Zjednoczonego Królestwa, nadaje sądom jeszcze jedno uprawnienie do kwestionowania ustaw parlamentu. Na ile to możliwe, przepisy prawa krajowego należy interpretować w taki sposób, aby wykładnia była zgodna z prawami zawartymi w konwencji.

Orzeczenia sądów, a w szczególności sądów odwoławczych, odgrywają ważną rolę w rozwoju prawa. Nie tylko zawierają one wiążące rozstrzygnięcia w zakresie wykładni ustawodawstwa, ale są również podstawą *common law*, które wywodzi się z orzeczeń sądów wydanych we wcześniejszych sprawach (inaczej z orzecznictwa). W odniesieniu do kwestii związania sądów orzeczeniami, ogólna zasada stanowi, że sąd jest związany wcześniejszymi orzeczeniami wydanymi przez sąd wyższej instancji. W odniesieniu do spraw z zakresu prawa Unii Europejskiej najwyższą instancją stanowi Europejski Trybunał Sprawiedliwości. Sądem karnym najwyższej instancji w Szkocji jest **High Court of Justiciary**, natomiast funkcję sądu cywilnego najwyższej instancji (Supreme Court for Civil Matters) pełnili w Szkocji dotychczas **lordowie prawa** (*Law Lords*) wchodzący w skład Izby Lordów. Zastąpił ich jednak Sąd Najwyższy, który powstał w dniu 1 października 2009 r. *Law Lords* zostali przy tym pierwszymi sędziami Sądu Najwyższego, a *Senior Law Lord* – jego prezesem.

Struktura instytucjonalna

Instytucje odpowiedzialne za przyjmowanie regulacji prawnych i proces decyzyjny

Ustawodawstwo pierwotne uchwała parlament Zjednoczonego Królestwa w Londynie. Zanim **projekt legislacyjny** (tzw. *Bill*) stanie się **ustawą parlamentarną**, musi zostać zatwierdzony przez obie izby parlamentu – Izbę Gmin i Izbę Lordów. W obu izbach proces ten przebiega w następujących etapach:

pierwsze czytanie (formalne przedstawienie projektu bez debaty);

drugie czytanie (debatą ogólną);

etap pracy w komisjach (szczegółowe rozpatrywanie, debata i zgłaszanie poprawek). W Izbie Gmin etap ten ma na ogół miejsce w komisji legislacyjnej (Public Bill Committee).

etap sprawozdania (możliwość wniesienia dalszych poprawek);

trzecie czytanie (ostatnia sposobność przeprowadzenia debaty; możliwe jest wniesienie poprawek w Izbie Lordów).

Kiedy projekt zostanie przyjęty przez obie izby, jest on przekazywany z powrotem do pierwszej izby (gdzie rozpoczęto prace) celem uwzględnienia poprawek drugiej izby.

Tekst końcowy muszą zatwierdzić obie izby. Może dojść do wielokrotnego przesyłania tekstu pomiędzy izbami, dopóki nie zostanie osiągnięte porozumienie co do każdego słowa projektu. Kiedy to nastąpi, projekt może zostać przedstawiony monarche do podpisania (*Royal Assent*).

W parlamencie szkockim ma miejsce podobny proces obejmujący przedstawienie projektu, rozpatrzenie, debatę i głosowanie, jakkolwiek w tym przypadku w obrębie parlamentu, któremu przekazano uprawnienia, istnieje **tylko jedna izba**. Proces ten ma trzy etapy:

etap 1: właściwa komisja parlamentarna (lub komisje) zapoznaje się z projektem i sporządza sprawozdanie na temat jego ogólnych zasad. Następnie podczas sesji parlamentu projekt zostaje rozpatrzony i odbywa się debata nad tym, czy należy zgodzić się z ogólnymi zasadami projektu. Jeśli parlament wyrazi zgodę, projekt przechodzi do drugiego etapu;

etap 2: projekt rozpatrywany jest szczegółowo przez komisję, a czasem przez komisję całego parlamentu (Committee of the Whole Parliament). Podczas tego etapu mogą być wprowadzane zmiany, zwane poprawkami do projektu;

etap 3: projekt jest ponownie rozpatrywany na sesji parlamentu. Mogą być wnoszone dalsze poprawki, parlament poddaje projekt pod debatę i podejmuje decyzję, czy uchwalić projekt w jego ostatecznym kształcie.

Kiedy projekt przejdzie przez wszystkie etapy prac parlamentarnych w parlamencie Zjednoczonego Królestwa lub Szkocji, zostaje przedstawiony monarche do podpisania (*Royal Assent*), po tym staje się **ustawą**. W Szkocji przewidziano okres czterech tygodni, podczas których projekt może zostać zakwestionowany przez urzędników parlamentu ds. prawnych (*Law Officers*), jeżeli uznają oni, że projekt nie mieści się w kompetencjach ustawodawczych parlamentu szkockiego.

Na ogół ustawodawstwo pierwotne może zostać **zmienione lub uchylone** tylko przez nowe przepisy ustawodawstwa pierwotnego. Istnieją jednak wyjątki – pewne zmiany i uchylenia mogą być wprowadzone na mocy *Statutory Instrument*, jeżeli dotyczą one wdrażania zobowiązań UE lub elementu reformy ustawodawczej, która zmniejsza lub eliminuje obciążenia regulacyjne. Zanim zostaną wydane, rozporządzenia takie muszą być jednak zatwierdzone uchwałą przyjętą przez obie izby parlamentu.

Ustawodawstwo pierwotne wchodzi w życie zgodnie z **przepisami wprowadzającymi** zawartymi w ustawie. Ustawa może określać konkretną datę wejścia w życie. Może to nastąpić niezwłocznie w dniu podpisania przez monarchę (*Royal Assent*), w określonym dniu, który przypada na ogół co najmniej dwa miesiące po podpisaniu przez monarchę lub w dniu określonym przez ministra lub ministerstwo w akcie wprowadzającym (*Commencement Order – Statutory Instrument*). Dla różnych przepisów aktu prawnego mogą zostać określone różne daty.

Data wejścia w życie każdego aktu ustawodawstwa wtórnego jest na ogół określona w samym akcie. Wyjątkowo data wejścia w życie może być określona w drodze obwieszczenia w dziennikach urzędowych (London Gazette lub Edinburgh Gazette).

Prawnicze bazy danych

Dostępny jest szereg prawniczych baz danych.

Na stronie internetowej Urzędu Informacji Sektora Publicznego (Office of Public Sector Information – OPSI) znajdują się pełne teksty **wszystkich aktów ustawodawstwa pierwotnego** uchwalonych przez parlament Zjednoczonego Królestwa, parlament Szkocji, zgromadzenie Irlandii Północnej oraz zgromadzenie narodowe Walii, jak również **wszystkich aktów ustawodawstwa wtórnego** obowiązujących na całym terytorium Zjednoczonego Królestwa lub w jego częściach. Dostęp do tych informacji jest bezpłatny.

Ustawodawstwo pierwotne wraz ze zmianami od 1235 r. do chwili obecnej, obejmujące wszystkie części Zjednoczonego Królestwa, można znaleźć w bazie aktów prawa stanowionego Zjednoczonego Królestwa ([UK Statute Law Database](#)). Dostęp do bazy danych jest bezpłatny.

Chociaż **całość szkockiego ustawodawstwa** dostępna jest na stronie internetowej OPSI, wszystkie akty ustawodawstwa pierwotnego i wtórnego uchwalone i wprowadzone w życie od momentu dewolucji w 1999 r. są również dostępne na stronie internetowej Urzędu Drukarni Królewskiej dla Szkocji ([Office of the Queen's Printer for Scotland](#)). Dostęp do tego ustawodawstwa jest bezpłatny.

Strona internetowa [legislation.gov.uk](#) – obejmująca zarówno stronę internetową OPSI, jak i Statute Law Database, oraz zastępująca ustawodawstwo publikowane na stronie internetowej Urzędu Drukarni Królewskiej dla Szkocji – jest oficjalnym miejscem publikacji ustawodawstwa Zjednoczonego Królestwa.

Powiązane strony

[Urząd Informacji Sektora Publicznego](#), [Baza aktów prawa stanowionego Zjednoczonego Królestwa](#), [legislation.gov.uk](#), [Urząd Drukarni Królewskiej dla Szkocji](#)

Ostatnia aktualizacja: 30/04/2019

Za wersję tej strony w języku danego kraju odpowiada właściwe państwo członkowskie. Tłumaczenie zostało wykonane przez służby Komisji Europejskiej. Jeżeli właściwy organ krajowy wprowadził jakieś zmiany w wersji oryginalnej, mogły one jeszcze nie zostać uwzględnione w tłumaczeniu. Komisja Europejska nie przyjmuje żadnej odpowiedzialności w odniesieniu do danych lub informacji, które niniejszy dokument zawiera, lub do których się odnosi. Informacje na temat przepisów dotyczących praw autorskich, które obowiązują w państwie członkowskim odpowiedzialnym za niniejszą stronę, znajdują się w informacji prawnej.

W związku z wystąpieniem Wielkiej Brytanii z Unii Europejskiej państwa członkowskie aktualizują obecnie niektóre strony portalu zawierające treści krajowe. Jeżeli dana strona zawiera treści, które nie zostały jeszcze dostosowane w związku z wystąpieniem Zjednoczonego Królestwa, jest to niezamierzone i zostanie wkrótce skorygowane.